

O izgradnji kulturnog profila u procesu formiranja svestrano razvijene ličnosti starješine

U procesu formiranja svestrano razvijene ličnosti starješine naših oružanih snaga veoma je važna izgradnja njegovog kulturnog profila. To je utoliko važnije kad se ima na umu karakter i suština vojne organizacije u našim oružanim snagama, koje izgrađujemo na osnovama koncepcije i doktrine opštenarodne odbrane i društvene samozaštite.

Iskustvo zahtijeva da vojna organizacija socijalističkog samoupravnog društva mora imati starješine sa svestranim sposobnostima, kako bi one, kao profesionalni vojnici, bile izuzetno stručno pripremljene za izvršavanje svih zadataka odbrane i kako bi one, kao radni ljudi i građani samoupravnog društva, bile sposobne za uključivanje u sve oblike društvenog života.

Vođenje rata u savremenim uslovima zahtijeva prisustvo najmodernije ratne tehnike, što uslovljava posjedovanje izuzetnih tehničkih znanja. Neminovno je da taj zahtjev slijede i naše oružane snage. Međutim, našim oružanim snagama, pa time i JNA, s obzirom na karakter samoupravnog društva i koncepciju i doktrinu njegove odbrane, mora biti stran svaki tehnokratski i tehnobirokratski pristup izvršavanju odbrambenih zadataka. Zbog toga, proces formiranja ličnosti njenih starješina mora obuhvatiti sve činioce koji doprinose formiranju svestrano razvijene ličnosti, koja će posjedovati šira i raznovrsnija znanja od onih koja su nužna za obavljanje samo profesionalnih dužnosti.

Kao kreator razvoja naših oružanih snaga drug Tito je utemeljio koncepciju razvoja ličnosti pripadnika naše armije, posebno ličnosti starješine. Titovo stanovište da: »Odlučujući činilac jačanja borbene sposobnosti naše Armije predstavlja savremeno organizovano vojno,

političko i kulturno vaspitanje vojnika i starješina»,¹ trajna je orijentacija u vaspitno-obrazovnoj i stručnoj izgradnji ličnosti starješina i ostalih pripadnika JNA. Tito kaže: »Već u vojnim školama i akademijama mora se dobiti bitka za visok moralni, ideološko-politički i radni lik starješine«.² To znači da cjelokupni vaspitno-obrazovni proces mora biti nastavno programiran i realizovan tako da on obrazovnim sadržajima i vaspitnim uticajima formira ideološko-politički, vojnostručni, tehnički i kulturni profil starješine kakav odgovara društvenom biću naše armije. Tek cjelinom takvog vaspitno-obrazovnog procesa mogu se, u Titovom smislu, izgrađivati politički svjesni, moralno čvrsti i borbena osposobljeni ljudi, koji će odgovarati strategiji i taktici koje su zasnovane na koncepciji i doktrini opštenarodne odbrane socijalističkog samoupravnog društva.³

Za izgrađivanje kulturnog profila ličnosti starješine naših oružanih snaga, kojima bi bilo svojstveno sve što je humano, neophodna su savremena vojno-stručna znanja i sposobnosti. Svestrano razvijena ličnost, obuhvatajući i njenu kulturnu komponentu, pretpostavlja stručna znanja i sposobnosti, ali su ona nedovoljna s obzirom na zahtjeve vremena i karakter društva i armije u njemu. Starješina naših oružanih snaga, kao svestrano razvijena ličnost, svojim ukupnim znanjima i sposobnostima mora da prevazilazi uska vojnoprofesionalna znanja. On mora da ima i šire dimenzije vlastite ličnosti koje ga čine duhovno bogatim čovjekom, širokih opštih pogleda na život i društvena zbivanja, svestranim poznavaoцем duhovnih vrijednosti i bitnih osobenosti ljudi i naroda, posebno naroda i narodnosti naše socijalističke zajednice. To znači da starješina naših oružanih snaga mora biti ličnost koja će u jedinici kojom komanduje, u kolektivu kojim rukovodi i u sredini u kojoj živi i djeluje, promišljenom riječju, primjernim djelom, znanjem i toplim ljudskim odnosom da osvaja ljude i zadobija njihovo puno povjerenje. Takve osobine mogu se razviti samo kod starješine koji se sistematski izgrađuje i koji, pored profesionalnih, odnosno vojnostručnih znanja, posjeduje i šira znanja. Na temelju takvih znanja starješina naših oružanih snaga moći će da shvati suštinu pojava i procesa; da uživa u uspjehu, uzvišenosti i ponosu; da osjeti smisao i uticaj ljudske sreće i bola; da razlikuje vrijedno i značajno od manje vrijednog i značajnog; da pravovremeno, u skladu sa društvenim interesima i zadacima svoje jedinice, preduzima odgovarajuće akcije. On mora posjedovati opšta i vojnostručna znanja i široku opštu kulturu.

¹ J. B. Tito: *Vojna djela*, VIZ, Bgd., 1978, knj. III, str. 380.

² Isto knj. V, str. 266.

³ Tito, *O borbenom moralu i političkom radu u OS*, str. 147.

Nauka je dokazala, a praksa potvrdila, da ličnost koja ostaje u granicama svojih stručnih znanja, pa čak kada postiže i natprosječne rezultate u radu, ako joj nedostaje opšte obrazovanje, ne može se razviti u svestranu, stvaralačku, pa ni kulturnu ličnost. Zbog toga je neophodno da svi odgovorni subjekti i cjelokupan vaspitno-obrazovni proces u JNA, svojim uticajem, nastavnim sadržajima i oblicima rada nastoje da razviju takve osobine kod starješina naših oružanih snaga koje će ih činiti ne samo stručnjacima u svojoj profesiji, već i svestrano razvijenim i duhovno bogatim ličnostima.

Potpuniji odgovor na pitanja: da li starješine naših oružanih snaga imaju takve osobine; koliko raspolažu znanjima o duhovnom životu čovjeka i porodičnim kulturnim potrebama; koliko poznaju idejna kretanja u duhovnom stvaralaštvu i njihovu zloupotrebu u političke svrhe, moguće pozitivne uticaje društvenih kulturnih kretanja na život i rad u JNA, kulturne osobenosti i tokove prožimanja kultura naših naroda i narodnosti, nije moguće dati bez širih i produbljenijih istraživanja, ali je jasno da su takva znanja potrebna.

Dosadašnja iskustva pokazuju da se razvijanju kulturnih dimenzija ličnosti starješina naših oružanih snaga ne poklanja dovoljna pažnja. Maltretiranje ljudi, narušeni međuljudski odnosi, ispoljavanje poltronstva, karijerizma, narcisoidnosti i slično, pokazuju da nam profil starješine u nekim slučajevima nije na željenom nivou. Osim toga, određeni broj starješina nema dovoljno interesa za provjerene kulturne vrijednosti, za čitanje vrijedne literature i slično; nisu uvijek u stanju da formiraju sopstveni stav o aktuelnim duhovnim kretanjima i da se suprotstave neželjenim i pseudokulturnim uticajima, već nerijetko podliježu pomodrastvu i neprihvatljivom načinu života i ponašanja.

Prema tome, formiranje svestrano razvijene ličnosti starješine naših oružanih snaga, uključujući i kulturnu komponentu, složen je proces i stalan i prioritetan zadatak svih subjekata koji bilo na koji način učestvuju u tom procesu. Da bi taj proces bio u skladu sa konceptijskim opredeljenjima naših oružanih snaga i karakterom našeg socijalističkog samoupravnog društva, neophodno je preduzeti akcije u dva pravca. *Prvo*, neophodno je u jedinstvenom vaspitno-obrazovnom sistemu školovanja u vojnim školama, kroz dogradnju i inovaciju postojećih nastavnih programa, od najnižeg do najvišeg stepena školovanja, stvoriti trajne osnove za sticanje širih znanja iz svih oblasti kulture. *Drugo*, preduzimanjem konkretnih mjera i akcija u jedinicama i ustanovama JNA stvoriti povoljnije uslove za samoobrazovanje i samoosposobljavanje starješina i u oblasti kulture.